

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/146/2019
Identifikačné číslo spisu: 1114229203
Dátum vydania rozhodnutia: 22.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ladislav Górasz
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1114229203.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu N., bývajúceho v X., zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Hargašom, so sídlom v Bratislave, Košická 56 proti žalovanému Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, IČO: 00 681 156, so sídlom v Bratislave, Špitálska 4-6, zastúpenému advokátskou kanceláriou Martin Pavle s. r. o., IČO: 36 860 450, so sídlom v Bratislave, Pribinova 4, o zaplatenie 40 719,81 eur, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 4C/190/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. septembra 2018, sp. zn. 7Co/90/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. septembra 2018, sp. zn. 7Co/90/2016 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo 17. decembra 2015, č. k. 4C/190/2014-476
z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 17. decembra 2015, č. k. 4C/190/2014-476 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal od žalovaného zaplatenia sumy 40 719,81 eur. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania vo výške 3 087,60 eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Zamietajúci výrok vo veci samej právne odôvodnil § 269 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej „Obchodný zákonník“), § 15 ods.1 zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva, § 20 ods. 2, § 8 ods. 3, § 31 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, čl. 60 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2016, čl. 13 bod 2 Nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006 z 8. decembra 2006, keď po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalobe nebolo možné vyhovieť.

3. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vyhlásilo výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej „NFP“) v rámci operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, prioritná os 1: podpora rastu zamestnanosti, opatrenie 1.2: podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory podnikania, rámcová aktivita 1.2.4: podpora tvorby nových pracovných miest vrátane podpory vytvárania nových pracovných miest v nových podnikoch a samozamestnania. Výzvu zverejnilo 15. júna 2009 s dátumom uzávierky 24. augusta 2009. Žalobca si podal 22. augusta 2009 u žalovaného žiadosť o nenávratný finančný príspevok s názvom projektu Podnik pôsobiaci v cestovnom ruchu na ceste k zvýšeniu konkurencieschopnosti, ktorej prílohou bol opis a rozpočet projektu. Žalovaný 25. januára 2010 vydal rozhodnutie o schválení žiadosti žalobcu o nenávratný finančný príspevok s výškou príspevku najviac 161 975 eur. Žalovaný, ako poskytovateľ a riadiaci orgán pre OP ZaSI v zastúpení Sociálnou implementačnou agentúrou, uzatvoril ako sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom dňa 10. mája 2010 so žalobcom, ako prijímateľom, zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej „Zmluva o NFP,“), ktorej predmetom bola úprava zmluvných podmienok, práv a povinností medzi poskytovateľom a prijímateľom pri poskytnutí nenávratného finančného príspevku na realizáciu aktivít projektu, ktorý bol predmetom schválenej žiadosti o nenávratný finančný príspevok. Účelom zmluvy bolo spolufinancovanie schváleného projektu prijímateľa, a to poskytnutím nenávratného finančného príspevku z prostriedkov pre operačný systém Zamestnanosť a sociálna inklúzia, spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom. Zmluva bola uzatvorená v zmysle § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, § 15 ods. 1 zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva a § 20 ods. 2 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a jej prílohou bol predmet podpory nenávratného finančného príspevku a všeobecné zmluvné podmienky (ďalej „VZP“) k zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. Zmluvné strany uzatvorili 25. júna 2010 Dodatok č. 1 k zmluve, 6. júna 2011 Dodatok č. 2 k zmluve a 27. júna 2011 Dodatok č. 3 k zmluve. Počas realizácie projektu prijímateľa bol listom žalovaného z 27. januára 2011 schválený predložený proces verejného obstarávania. V rámci zúčtovania žiadosti o platbu č. 1066515 boli žalovaným krátené výdavky v celkovej výške 62 021,75 eur. Žalovaný vykonal administratívnu kontrolu žiadosti o platbu žalobcu č. 27110230371507, z ktorej vyhotovil záznam z 20. júna 2014, obsahujúci zdôvodnenie krátenia výdavkov požadovaných žalobcom v žiadosti o platbu. Zo správy vládneho auditu č. A 467 K 2987 vyplynulo, že auditorská skupina odporúča auditovanej osobe (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Fond sociálneho rozvoja, Sociálna implementačná agentúra a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny) neuplatňovať limity oprávnenosti výdavkov stanovené aktualizáciami č. 8, 9 a 10 Usmernenia Riadiaceho orgánu č. N3/2007 (Metodické usmernenie k oprávnenosti výdavkov pre programové obdobie 2007 - 2013) na výdavky uplatňované na základe zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, ktoré nadobudli platnosť a účinnosť pred dňom nadobudnutia platnosti a účinnosti jednotlivých aktualizácií. Z Programového manuálu pre operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia vyplynulo, že podrobnejšie ustanovenia o oprávnených a neoprávnených výdavkoch sú stanovené riadiacim orgánom OP ZaSI osobitným metodickým usmernením RO k oprávnenosti výdavkov v aktuálnom platnom znení k dátumu vyhlásenia výzvy.

4. Súd prvej inštancie mal za to, že strany sporu uzatvorili medzi sebou nepomenovanú zmluvu, na základe ktorej bol žalobcovi poskytnutý nenávratný finančný príspevok na realizáciu aktivít projektu, ktorý bol predmetom schválenia žiadosti o nenávratný finančný príspevok, pričom projekt žalobcu bol spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom. Právne vzťahy medzi stranami sa riadili nielen Obchodným zákonníkom, ale aj zákonom č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva a zákonom č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, v danom prípade išlo o poskytovanie verejných finančných prostriedkov, pričom žalovanému ako poskytovateľovi vznikla povinnosť kontroly efektívnosti a účelnosti použitia pomoci a podpory podľa Nariadenia rady (ES) č.

1083/2006 a Nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006 a zároveň v zmysle zmluvy, ak by došlo k vyplateniu platby na základe nepravých alebo nesprávnych údajov, išlo by o porušenie finančnej disciplíny podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách. Na základe uvedeného súd prvej inštancie vyvodil, že zmluvný vzťah medzi stranami mal zmiešaný charakter, teda súkromnoprávnu aj verejnoprávnu povahu, v ktorom sa uplatňuje princíp subordinácie. Tomuto potom zodpovedalo právo žalovaného, ako poskytovateľa nenávratného finančného príspevku, rozhodovať o jeho oprávnenosti alebo neoprávnenosti, čo vyplývalo zo všeobecných zmluvných podmienok, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku.

5. Vychádzajúc zo znenia čl. 16 bod 7.5 Všeobecných zmluvných podmienok, nárok na vyplatenie príslušnej platby mohol žalobcovi vzniknúť iba v prípade podania úplnej a správnej žiadosti o platbu a až momentom schválenia súhrnnej žiadosti o platbu certifikačným orgánom. Nárok na vyplatenie príslušnej platby vznikol žalobcovi iba v rozsahu, v akom poskytovateľ (žalovaný) rozhodol o oprávnenosti výdavkov projektu. Z vykonaného dokazovania potom vyplynulo, že žalobca síce podal žiadosť o platbu, avšak nebolo preukázané, že došlo k jej schváleniu certifikačným orgánom v jej celej nárokovanej výške. Podmienkou vzniku nároku na vyplatenie prostriedkov požadovaných v žiadosti o platbu bola nielen oprávnenosť výdavkov (čo by samostatne odôvodňovalo možnosť preskúmania oprávnenosti výdavkov súdom), ale aj schválenie žiadosti príslušným orgánom. Súd prvej inštancie potom dospel k záveru, že žalobe nebolo možné vyhovieť, keďže sa žalobca nemohol domáhať svojho nároku prostredníctvom žaloby na plnenie, nakoľko mu nárok na plnenie nevznikol, a preto nebol ani priestor na preskúmanie oprávnenosti výdavkov požadovaných v žiadosti o platbu. Súd prvej inštancie sa tak bližšie nezaoberal dôkazmi súvisiacimi s preukazovaním oprávnenosti/neoprávnenosti výdavkov, nakoľko takéto dokazovanie považoval pre právne posúdenie veci za nadbytočné. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej „OSP“).

6. Na odvolanie žalobcu, Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. septembra 2018, sp. zn. 7Co/90/2016 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 1, 2 CSP). Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie považoval za riadne odôvodnený a preskúmateľný. Súd prvej inštancie podľa neho riadne zistil skutkový stav, pričom svoje rozhodnutie o nevykonaní dokazovania navrhnutého žalobcom (dôkazy súvisiace s preukazovaním oprávnenosti/neoprávnenosti výdavkov požadovaných žalobcom v žiadosti o platbu) riadne odôvodnil, a preto bol jeho postup v tomto smere v súlade s procesnými ustanoveniami (§ 120 a nasl. O. s. p.). Súd prvej inštancie vec i správne právne posúdil, keď Zmluvu o NFP, uzavretú medzi stranami, vyhodnotil ako zmluvu nepomenovanú, uzavretú podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka. V prípade nepomenovanej zmluvy potom platilo, že obsah vzniknutého právneho vzťahu sa riadil zmluvou a aj ustanoveniami Obchodného zákonníka ako lex specialis a v prejednávacom prípade aj predpismi verejného práva, upravujúcimi režim nakladania so štátnymi finančnými prostriedkami. Odvolací súd v tomto smere doplnil, že existencia verejnoprávných prvkov vyplývala zo samotného názvu zmluvy a formulácie jej preambuly, v ktorej sa výslovne uvádzalo, že zmluva sa uzatvárala aj s odkazom na ustanovenia noriem verejného práva (§ 15 ods. zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva, § 20 ods.2 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy). Súčasne v bode 2.3 Zmluvy o NFP sa poskytovateľ zaviazal, že na základe zmluvy poskytne NFP prijímateľovi v súlade so všetkými dokumentmi, na ktoré zmluva odkazovala a s platnými a účinnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky a právnymi aktami Európskeho spoločenstva. I napriek tomu, že medzi stranami išlo o záväzkový vzťah, postavenie zmluvných strán nebolo rovnocenné, nakoľko pri uzatváraní zmluvy prijímateľ NFP nemal možnosť meniť jej náležitosti a podmienky, keďže ich obsah bol determinovaný právnymi normami Európskeho spoločenstva a na ne nadväzujúcimi vnútroštátnymi predpismi o poskytovaní príspevkov z fondov EÚ a štátnych prostriedkov. Zmluvná voľnosť prijímateľa

príspevku spočívala iba v možnosti tieto podmienky akceptovať alebo zmluvu neuzatvoriť. Predmetom zmluvy bolo poskytovanie verejných prostriedkov na vopred stanovený účel, bez adekvátnej protihodnoty od prijímateľa, nakladanie s ktorými podliehalo kontrolnému mechanizmu štátnych orgánov. Za nemajúcu právnu oporu potom vyhodnotil odvolací súd argumentáciu žalobcu, že medzi stranami uzavretá Zmluva o NFP mala výlučne súkromnoprávny charakter.

7. Za správny považoval i právny záver súdu prvej inštancie, že nárok na vyplatenie príslušnej platby mohol žalobcovi vzniknúť iba v prípade podania úplnej a správnej žiadosti o platbu, až momentom schválenia súhrnnej žiadosti o platbu certifikačným orgánom a iba v rozsahu, v akom poskytovateľ (žalovaný) rozhodol o oprávnenosti výdavkov projektu. Pokiaľ žalobca namietal, že súd prvej inštancie v rozhodnutí nesprávne uviedol odkaz na čl. 16 bod 7.5 VZP (namiesto čl. 16 bod 4.15 VZP), odvolací súd uviedol, že oba citované články VZP mali rovnaký obsah a ak súd prvej inštancie poukázal v rozhodnutí len na jeden z nich, nemalo to za následok vadu v právnom posúdení veci. I podľa názoru odvolacieho súdu, samotné schválenie žiadosti o NFP nezakladalo nárok na 95% priznaného NFP, nakoľko zmluvné podmienky nárok prijímateľa na úhradu výdavkov podmieňovali oprávnením poskytovateľa preskúmať a rozhodnúť, v akom rozsahu platbu schváli. Za situácie, kedy bolo v konaní preukázané, že nárok tvoriaci predmet konania nebol schválený certifikačným orgánom ako oprávnený výdavok, bol správny záver súdu prvej inštancie, že sa žalobca nemohol s úspechom domáhať svojho práva prostredníctvom žaloby na plnenie. Vzhľadom k tomu bol správny i postup súdu prvej inštancie, ktorý v ďalšom už oprávnenosť výdavkov požadovaných v žiadosti o platbu, nepreskúmaval.

8. K odvolacej argumentácii o absencii posúdenia uplatneného nároku ako nároku na náhradu škody, odvolací súd uviedol, že žalobca v podanej žalobe skutkovo i právne odôvodnil uplatnený nárok ako plnenie prináležiace mu podľa bodu 3.1 písm. c Zmluvy o NFP. V priebehu konania žiadal, aby uplatnený nárok na plnenie súd vyhodnotil ako právo na náhradu škody v zmysle § 373 Obchodného zákonníka alebo ako právo na plnenie vyplývajúce mu zo záväzkového vzťahu. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí dospel k záveru, že vykonaným dokazovaním zistené skutkové okolnosti prejednávanej veci nebolo možné podriaďiť pod právny režim náhrady škody podľa § 373 Obchodného zákonníka. I odvolací súd bol potom toho názoru, že skutkové okolnosti prejednávanej veci neodôvodňovali nárok uplatnený žalobcom právne kvalifikovať ako nárok na náhradu škody podľa § 373 Obchodného zákonníka (pri z vykonaného dokazovania nevyplývajúcom splnení zákonných podmienok tvrdeného zodpovednostného vzťahu).

9. Na dôkazy predložené žalovaným v priebehu odvolacieho konania - písomnosti Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013 verzia 4.8., e-mailu z 24. júna 2014 a Príručke pre prijímateľa DOP 2009-SIP004 vydané v júli 2010 Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Sociálnou implementačnou agentúrou, odvolací súd neprihliadol (§ 366 CSP). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

10. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Za porušenie práva na spravodlivý súdny proces považoval skutočnosť, že sa odvolací súd stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, ktoré boli výsledkom posúdenia otázok, ktoré medzi stranami neboli sporné a neboli predmetom súdneho konania, a ktoré nebolo potrebné preukazovať. Na druhej strane boli odňaté práva žalobcu vyjadriť sa k všetkým údajne sporným a nepreukázaným skutočnostiam namietaným žalovaným. Podľa žalobu je dovolanie prípustné aj podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP z dôvodu, že: 1/ odvolací súd sa doposiaľ nezaoberal posúdením toho, či Zmluva o NFP zakladá záväzkový vzťah alebo zakladá práva žalovaného vydať rozhodnutie ako správny orgán, 2/ odvolacím súdom nebolo doposiaľ vyriešené, či na základe Zmluvy o NFP vzniká priamo nárok na zaplatenie nenávratného finančného príspevku alebo nárok vzniká až v momente

rozhodnutia druhého účastníka Zmluvy, tzv. princíp subordinácie,
3/ odvolací súd doposiaľ neriešil, akú formu má mať rozhodnutie žalovaného, ktoré podľa Zmluvy o NFP je nutné vydať, aby súd mohol vysloviť, že nárok na NFP nevznikol, pretože žalovaný rozhodol o tom, že žalobca nespĺnil podmienky Zmluvy o NFP, 4/ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená otázka, či súdy mohli odmietnuť zaoberať sa tým,
či žalovaný postupoval alebo nepostupoval v súlade so Zmluvou o NFP, keď žalovaný bez akéhokoľvek formálneho rozhodnutia sa rozhodol nevyplatiť žalobcovi uplatnené výdavky projektu.

11. V ďalšom dovolateľ namietal aj nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, keď súdy svoje rozhodnutia o zamietnutí žaloby odôvodnili všeobecne iba tým, že nemohli vec (oprávnenosť výdavkov) posudzovať, pretože o príspevku rozhodol žalovaný alebo certifikačný orgán, a to napriek tomu, že o tom žiadne rozhodnutie neexistuje, ani nebolo vydané. Na druhej strane sa súdy vôbec nezaoberali tým, či žalovaný mohol znížiť výšku príspevku i za situácie, že žalobca splnil všetky podmienky zmluvy na vyplatenie príspevku. Súdy nijako nevysvetlili, na základe čoho mali byť takéto fiktívne rozhodnutia vydané, na základe čoho mali byť nimi súdy viazané a kde v zmluve je podmienkou vyplatenia finančných prostriedkov práve vydanie podobného fiktívneho rozhodnutia. Ak malo byť takéto rozhodnutie vydané, žalobca by musel byť účastníkom takéhoto konania. Žalobca by následne mohol takéto rozhodnutie napadnúť v rámci správneho súdnictva. Súdy teda v danej veci nepochopili, že prejav vôle žalovaného rozhodnúť o výdavkoch sa nerobilo žiadnym rozhodnutím správneho orgánu, a preto boli súdy povinné posúdiť konanie žalovaného, t. j. posúdiť dôvody nevyplatenia časti príspevku. Až potom, čo by dospeli k záveru, že žalovaný nevyplatil NFP v súlade so Zmluvou o NFP, mohli žalobu zamietnuť. Bez tohto kľúčového posúdenia postupu žalovaného nebolo možné žalobu zamietnuť, pretože súdy boli povinné skúmať, či žalovaný si splnil všetky záväzky zo Zmluvy o NFP, t. j. či posúdil výdavky v súlade s tými podmienkami, ktoré sa zaviazal rešpektovať pri podpise Zmluvy o NFP. Nakoľko sa súdy odmietli zaoberať meritom veci (neposudzovali, či žalobca splnil podmienky Zmluvy o NFP na vyplatenie finančného príspevku, resp. odmietli sa zaoberať tým, či žalovaný nevyplatil finančné prostriedky v súlade so Zmluvou), ich rozhodnutia sú arbitrárne a ich postupy možno označiť za „odopretie spravodlivosti“.

12. Za nesprávny dovolateľ považoval názor odvolacieho súdu, že za situácie, kedy bolo v konaní preukázané, že nárok tvoriaci predmet konania, nebol schválený certifikačným orgánom ako oprávnený výdavok, žalobca sa nemôže s úspechom domáhať svojho práva prostredníctvom žaloby na plnenie vzhľadom na skutočnosť, že nárok na plnenie mu nevznikol. Preto nebol ani priestor na žalobcom namietané preskúmavanie oprávnenosti výdavkov požadovaných v žiadosti o platbu. V tomto smere dovolateľ zdôraznil, že odvolací súd nielenže žiadnym spôsobom neuviedol, ako zistil, že nárokovaný výdavok nebol schválený certifikačným orgánom (takýto dôkaz sa v spise nenachádza), ale neuviedol ani to, akým spôsobom sa teda žalobca mohol svojho nároku domáhať (napr. určovacou žalobou), resp. kedy by mu vlastne vznikol nárok na plnenie.

13. Dovolateľ v ďalšom vytkol odvolaciemu súdu, že bez akéhokoľvek vysvetlenia považoval Zmluvu o NFP za zmiešaný typ zmluvy, ktorá sa riadi aj ustanoveniami Obchodného zákonníka ako *lex specialis* a aj predpismi verejného práva. Nevysvetlil však, akým spôsobom do samotnej zmluvy zasahujú právne predpisy verejného práva, ani to, že obsah zmluvy je determinovaný právnymi normami Európskeho spoločenstva a na ne nadväzujúcimi vnútroštátnymi predpismi o poskytovaní príspevkov z fondov EÚ a štátnych prostriedkov. Takýto záver nevyplýva zo samotnej Zmluvy, ani zo samotného záväzkového vzťahu touto Zmluvou založeného. Za nesprávny a v rozpore so základnými zásadami záväzkového práva považoval právny záver odvolacieho súdu, že postavenie účastníkov zmluvy nie je rovnocenné. Podľa neho Zmluva zo samotnej povahy nemôže mať iný ako záväzkový charakter, pretože inak by nemohla byť zmluvou.

14. K administratívnej kontrole žiadosti o platbu žalobcu č. 27110230371507 žalovaným (záznam z 20. júna 2014), dovolateľ uviedol, že odvolací súd žiadnym spôsobom nezdôvodnil, aký charakter mala táto

kontrola. Odhliadnuc od skutočnosti, že mu záznam z tejto kontroly nikdy nebol doručený, išlo len o prejav vôle žalovaného znížiť vyplatenú platbu.

Súdy žiadnym spôsobom neposúdili, či záznam z administratívnej kontroly bol v súlade so Zmluvou o NFP. Ak by súdy pristúpili k jeho hodnoteniu, zistili by, že bol vyhotovený v rozpore so Zmluvou o NFP a že žalovaný vyplatil žalobcovi nižšiu sumu NFP, než na akú sa zaviazal v Zmluve.

15. Dovolateľ poukazoval na to, že certifikačný orgán je oprávnený pozastaviť, zamietnuť alebo upraviť výšku platby pre operačný program, projekt alebo ich časti, ak zistí nedostatky v postupe riadiaceho orgánu, platobnej jednotky, alebo prijímateľa pri realizácii pomoci a podpory (§ 9 zák. č. 528/2008 Z. z.). Súčasťou súdneho spisu však nie je žiadne rozhodnutie certifikačného orgánu, ktorým by nebola schválená platba žalobcovi. Vzhľadom na to, že neexistuje žiadne formálne rozhodnutie žalovaného o schválení alebo neschválení žiadosti o platbu, boli súdy povinné preveriť, či žalovaný postupoval v súlade so Zmluvou o NFP a či žalobcovi boli vyplatené finančné prostriedky v súlade s touto Zmluvou. Súdy sa tak nezaoberali meritom veci, a preto ich rozhodnutia treba považovať za arbitrárne, založené na základe domniek a skutočností, ktoré neboli v rámci súdneho konania prerokované. Žalobu zamietli výlučne na základe toho, že žalobca nepreukázal nič, čo preukázať ani nemohol.

16. Žalobca dovolaním napadol aj výrok o trovách konania.

17. Žalovaný vo svojom vyjadrení navrhol dovolanie žalobcu odmietnuť, príp. zamietnuť. Uviedol, že žalobca nepreukázal, akým konaním mu súdy znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Ak žalobca chcel byť v spore úspešný, mal preukázať splnenie všetkých podmienok k oprávnenosti výdavkov podľa Zmluvy o NFP. Odôvodnenie rozsudku podľa žalovaného podáva ucelenú a dostatočne vyčerpávajúcu odpoveď na všetky podstatné skutkové a právne otázky nastolené v konaní. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP uviedol, že žalobca nevymedzil dovolací dôvod tak, ako to požaduje ustanovenie § 432 CSP. Výroky napadnutého rozsudku nezáviseli od vyriešenia právnych otázok označených v dovolaní. Poukázal na to, že nárok prijímateľa na vyplatenie príslušnej platby vznikol

len v rozsahu, v akom poskytovateľ rozhodol o oprávnenosti výdavkov projektu. Nárok na vyplatenie teda nevznikol priamo uzatvorením Zmluvy o NFP. Schválením výdavku v rozpočte projektu nevznikol prijímateľovi automaticky nárok na uhradenie výdavku, ak nepreukázal oprávnenosť výdavku v zmysle usmernenia RO č. N3/2007 k oprávnenosti výdavkov pre programové obdobie 2007-2013 v zmysle neskorších aktualizácií. Suma 95% z celkových oprávnených výdavkov na realizáciu aktivít projektu predstavovala maximálnu možnú výšku NFP, avšak nešlo o sumu, ktorá musela byť prijímateľovi aj reálne zaplatená.

Na základe žiadosti o platbu, žalovaný v zmysle Zmluvy o NFP vykonáva administratívnu kontrolu. Táto zahŕňa kontrolu formálnej (kompletnosť, správnosť a úplnosť relevantnej dokumentácie) a vecnej (oprávnenosť, správnosť, reálnosť, aktuálnosť a neprekryvanie sa nárokovovaných výdavkov) správnosti žiadosti o platbu. Postup administratívnej kontroly

je upravený v čl. 16 ods. 4 VZP k Zmluve o NFP a v kapitole 4.2.3 Realizácia projektov

(bod 86 a nasl.) Systému riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013. Závaznosť systému riadenia pre žalobcu ako prijímateľa je uvedená v bode 3.6 Zmluvy o NFP. V zmysle 121. kapitoly 4.2.3 Realizácia projektov „RO vypracuje

pre schválené ŽoP záznam z administratívnej kontroly ŽoP, ktorý predloží spolu s kópiou žiadosti o platbu overenou RO podľa originálu, prípadne inými dokladmi platobnej jednotke v lehote stanovenej Systémom finančného riadenia. RO je povinný oboznámiť prijímateľa

so závermi uvedenými v zázname z administratívnej kontroly, a to v závislosti od spôsobu komunikácie medzi prijímateľom a RO (napr. v písomnej forme, elektronickej forme, faxom)“. Žalovaný tak bol oprávnený vykonať kontrolu žiadosti o platbu a aj vyhotoviť záznam z administratívnej kontroly a v ďalšom mal len povinnosť oboznámiť žalobcu so závermi uvedenými v zázname, k čomu postačovala aj elektronická forma. Žalovaný mal aj zákonnú povinnosť kontrolovať hospodárnosť výdavkov.

18. V ďalšom žalovaný uviedol, že dôkazné bremeno existencie tvrdenej skutočnosti (v tomto prípade oprávnenosti výdavkov projektu) vždy musí preukázať tá sporová strana, ktorá danú skutočnosť tvrdí, nie sporová strana, ktorá danú skutočnosť popiera. Žalobca potom v konaní nepreukázal, že žalovaný nesprávne rozhodol o oprávnenosti výdavkov

a ani nepreukázal vynaloženie finančných prostriedkov v zmysle Zmluvy o NFP, ktoré si žalobou uplatnil. Žalobca bol oboznámený so závermi z administratívnej kontroly jeho žiadosti o platbu, inak by informáciami uvedenými v žalobe nedisponoval. Pokiaľ išlo o charakter Zmluvy o NFP, uviedol, že táto bola uzavretá tak podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka ako súkromnoprávneho predpisu, ako aj podľa § 15 ods. 1 Zákona o pomoci a podpore

a § 20 ods. 2 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách, ako verejnoprávnych predpisov. Na základe tejto Zmluvy sa poskytovali finančné prostriedky z verejných zdrojov, ktoré podliehali osobitnej kontrole. V Zmluve zároveň absentovala obchodnoprávna kauza (bezprostredný ekonomický dôvod vzniku právneho vzťahu u oboch jeho účastníkov), sledoval sa ňou výlučne verejnoprospešný cieľ. Bol preto daný verejný záujem na tom, aby sa s NFP nakladalo hospodárne a efektívne, pričom Zmluva mala adhézny charakter, kedy zmluvné strany nemali možnosť ovplyvniť obsah jednotlivých jej ustanovení. Žalobca sa tak mohol rozhodnúť na základe slobodnej vôle, či za účelom získania nenávratného finančného príspevku takúto Zmluvu uzatvorí. Ak ju podpísal, akceptoval zmluvné podmienky a zaviazal sa ich dodržiavať.

19. K dovolaním napadnutému výroku o trovách konania uviedol, že v tejto časti dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

20. Žalobca vo svojej replike k vyjadreniu žalovaného poukázal na to, že v konaní nebolo sporné, či žalobca zrealizoval všetko, na čo sa zaviazal v Zmluve o NFP, sporným bolo iba to, či žalovaný mohol na základe vlastného uváženia, resp. na základe Zmluvy povedať,

že nezaplatí sumu, ktorú žalobca uviedol v rozpočte k Zmluve, ale zaplatí len 30% z tejto sumy. Táto otázka bola súdmi odignorovaná, resp. súdy konštatovali, že žalobca nepredložil rozhodnutie certifikačného orgánu, ktoré žiadne ustanovenie zákona nepozná, a preto žalobu zamietli. Spornou otázkou bolo to, prečo žalovaný neschválil výdavky v takej výške ako mal. Žalobca od súdov žiadal overiť práve to, či žalovaný pri schvaľovaní výdavkov konal v súlade so Zmluvou o NFP alebo nekonal. Z toho potom vyplýva, že súdy mali posudzovať práve dôvody schválenia alebo neschválenia výdavku a nemohli od žalobcu žiadať preukázať schválenie výdavku, ak bola práve táto skutočnosť predmetom posudzovania v súdnom konaní. Súd síce môže konštatovať, že nebude posudzovať oprávnenosť výdavkov, avšak výlučne z dôvodu, že by vo veci nemal právomoc posudzovať takúto skutočnosť, lebo tu existuje zákon, ktorý uvádza, že posudzovať výdavky môže výlučne žalovaný ako správny orgán. V takomto prípade by však žalovaný musel uviesť konkrétny zákon a ustanovenie, ktoré vylučujú právomoc súdu a zakladajú právomoc iného orgánu. Žalobca poukázal na to, že žalovaný iba dookola opakuje, že nárok na platbu vzniká iba v rozsahu, v akom o tom rozhodne, avšak nikdy nepredložil žiadne rozhodnutie, ktoré by túto skutočnosť dokazovalo. Žalobca žiadal preskúmať postup žalovaného, t. j. prečo žalovaný „rozhodol“, že výdavky majú byť vyplatené v nižšej sume, súdy sa však týmto odmietli zaoberať, a to bez akéhokoľvek odôvodnenia. Týmto boli žalobcovi odňaté procesné práva zaručujúce mu spravodlivé súdne konanie.

21. V písomnom vyjadrení z 3. júna 2019 žalobca zotrval na tom, že mu v konaní nebolo umožnené preukazovať oprávnenosť výdavkov. Tým, že sa súdy odmietli zaoberať otázkou oprávnenosti/neoprávnenosti výdavkov, došlo z ich strany vo vzťahu k žalobcovi k odopretiu spravodlivosti. Ani samotný žalovaný nevydal žiadne rozhodnutie, ktoré by bolo možné preskúmať pred súdom v správnom súdnictve a ktoré by konštatovalo oprávnenosť/neoprávnenosť výdavkov. Nie je preto zrejmé, akým spôsobom žalovaný vôbec vyhodnotil oprávnenosť výdavkov a aké výdavky vyhodnotil ako neoprávnené. Ak by aj žalovaný bol oprávnený v zmysle Zmluvy rozhodovať o oprávnenosti výdavku, potom aj takéto konanie je súd povinný preskúmať a zistiť, či žalovaný rozhodol o oprávnenosti výdavkov skutočne v zmysle Zmluvy. Dovolateľ v tejto súvislosti položil otázku „Kto potom kontroluje konanie a postupy žalovaného, ak nie súdy?“ Žalobca nevedel a stále nevie, prečo mu

boli výdavky krátené, keďže žalovaný nevydal žiadne rozhodnutie, ktoré by v tomto smere obsahovalo odôvodnenie.

22. Žalovaný v duplike (rovnako i vo svojom ďalšom vyjadrení z 12. septembra 2019) zotrval na dôvodoch odmietnutia dovolania označených v jeho vyjadrení k dovolaniu.

23. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a tiež dôvodné.

24. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

25. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolateľ predovšetkým namietal skutočnosť, že sa súdy nižších inštancií odmietli v spore zaoberať meritom veci (neskúmali oprávnenosť ním vynaložených výdavkov na projekt), keď jeho žalobu zamietli iba s odôvodnením, že mu nárok na ich preplatenie v zmysle Zmluvy o NFP vznikol iba v rozsahu, v akom poskytovateľ (žalovaný) rozhodol o ich oprávnenosti. Súdy teda vôbec nepristúpili ku skúmaniu, akým spôsobom žalovaný vôbec vyhodnotil oprávnenosť výdavkov (a aké výdavky vyhodnotil ako neoprávnené), keďže v tomto smere nevydal žiadne rozhodnutie, proti ktorému by sa mohol žalobca brániť. Žalovaný tak jednostranne (bez možnosti jeho postupu preskúmania súdom) rozhodol, ktoré z uplatnených výdavkov uhradí a ktoré nie. Za daného stavu mal žalobca za to, že ochranu žalobcovi proti takémuto jednostrannému postupu žalovaného pri rozhodovaní o oprávnenosti výdavkov (t. j. ktoré z vynaložených výdavkov budú/nebudú preplatené) môže poskytnúť jedine súd. Žalobca bol názoru, že má právo dozvedieť sa, prečo mu boli uplatnené výdavky žalovaným krátené. Ak sa potom súdy týmito skutočnosťami odmietli v spore zaoberať a jeho žalobu formálne zamietli iba s odôvodnením, že „žalobcovi vznikol nárok na úhradu výdavkov iba v rozsahu, v akom poskytovateľ (žalovaný) jednostranne rozhodol o ich oprávnenosti“ (a preto v ďalšom oprávnenosť výdavkov požadovaných v žiadosti o platbu v konaní nepreskúmavali), možno ich rozhodnutia považovať za arbitrárne, ich postupy hraničiace s „denegatio iustitiae“, čím došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces.

26. Pojem „právo na spravodlivý proces“ ešte nie je ustálené definovaný v rozhodnutiach najvyššieho súdu, ale vyplýva z bohatej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky k čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a spravodlivým procesom sa rozumie celý postup a ucelený reťazec postupov, kedy sú súdnou cestou chránené práva a právom chránené záujmy osôb. Povedané inými slovami, právo na spravodlivý proces je ústavou (dohovorom) zaručené právo každého na prístup k nezávislému a nestrannému sudcovi. Ide o zákonom stanovený procesný postup a zákonom upravené súdne konanie. Ide teda o celý reťazec záruk zákonnosti, ktoré v súhrne zodpovedajú nárokom ústavnosti, vyjadrenej v ústavnom poriadku Slovenskej republiky.

27. Pod porušením práva na spravodlivý proces je potrebné rozumieť nesprávny procesný postup súdu

spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae, teda odmietnutia spravodlivosti (obdobne napr. uznesenie najvyššieho súdu, sp. zn. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018).

28. Všeobecné súdy v sporovom súdnom konaní nemajú poskytovať formálny či formalistický výklad a aplikáciu práva, ale majú poskytovať taký výklad a aplikáciu práva, ktorý je materiálnou ochranou zákonnosti, aby bola zabezpečená spravodlivá a účinná ochrana práv a oprávnených záujmov strán sporu (porovnaj čl. 2 ods. 1 Základných princípov CSP). Civilné sporové konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie. K základným právam strany sporu, obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí i právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. V súvislosti s riadnym odôvodnením je potrebné uviesť, že vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (o. i. veci G. R. proti Š., rozsudok zo dňa 21.X.1999 týkajúci sa sťažnosti č. 30544/96, R. T. proti Š., rozsudok zo dňa 9.12.1994, týkajúci sa sťažnosti č. 18390/91, V. D. H. proti H., rozsudok zo dňa 19.4.1994, týkajúci sa sťažnosti č. 16034/90), judikatúry Ústavného súdu SR (sp. zn. I. ÚS 226/03 zo dňa 12.5.2004, III. ÚS 209/04 zo dňa 23.6.2004, sp. zn. III. ÚS 95/06 zo dňa 15.3.2006, sp. zn. III. ÚS 260/06 zo dňa 23.8.2006, sp. zn. III. ÚS 36/2010 zo dňa 4.5.2010, sp. zn. I. ÚS 114/08 zo dňa 12.6.2008), nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolnosti každého prípadu, ak však súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú žalobcom, je potrebné tento nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti (svojvoľnosti).

29. Za svojvôľu, ktorá má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky všeobecným súdom, treba považovať aj nerešpektovanie kogentnej normy a prílišný formalizmus pri výklade a aplikácii právnych noriem, ako aj prípady, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie nezdôvodnil buď vôbec alebo tak urobil celkom nedostatočne, prípadne ak ho založil na dôvodoch, ktoré v okolnostiach konkrétnej veci nemajú zjavne žiadnu relevanciu (pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 110/09 z 2. apríla 2009).

30. V danej veci bola medzi stranami sporu 10. mája 2010 uzavretá Zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku („NFP“), v ktorej si zmluvné strany upravili vzájomné práva a povinnosti poskytovateľa a prijímateľa nenávratného finančného príspevku na realizáciu aktivít projektu, ktorý bol predmetom schválenej žiadosti o nenávratný finančný príspevok. Účelom zmluvy bolo spolufinancovanie schváleného projektu prijímateľa, a to poskytnutím nenávratného finančného príspevku z prostriedkov pre operačný systém Zamestnanosť a sociálna inklúzia, spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom. V súvislosti so schváleným a realizovaným projektom žalobca vynaložil výdavky v celkovej výške 81 485,95 eur. Žalovaný, po posúdení ich oprávnenosti, preplatil žalobcovi výdavky len do výšky 12 165,20 eur.

31. Podľa čl. 16 bod 4. 15 Všeobecných zmluvných podmienok k Zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku („VZP“), prijímateľovi vznikne nárok na platbu pri systéme zálohových platieb iba v prípade, ak podá úplnú a správnu Žiadosť o platbu (poskytnutie zálohovej platby aj zúčtovanie zálohovej platby), a to až v momente schválenia Žiadosti o platbu poskytovateľom. Nárok prijímateľa na vyplatenie príslušnej platby vzniká

len v rozsahu, v akom poskytovateľ rozhodne o oprávnenosti výdavkov Projektu. Podľa bodu 4.16 týchto podmienok, prijímateľ je povinný vo všetkých predkladaných žiadostiach o platbu uvádzať výlučne výdavky, ktoré zodpovedajú podmienkam uvedeným v čl. 14 VZP. V rámci overenia vecnej správnosti je poskytovateľ povinný overovať realnosť, oprávnenosť, správnosť, aktuálnosť a neprekrývanie sa nárokováných výdavkov (bod 4. 18 VZP). Za oprávnené bolo teda potrebné považovať výdavky, ktoré spĺňali všetky kritériá vymedzené v čl. 14 bod 1

písm. a) až j) VZP. Žalobca mal v konaní za to, že všetky výdavky, ktoré vynaložil v rámci schváleného projektu (a predložil na úhradu), boli oprávnené, a preto mu nebolo zrejmé, prečo mu žalovaný uhradil len ich časť. Žalovaný naopak, za oprávnené považoval len tie výdavky, ktoré žalobcovi reálne preplatil. Predmetom sporu tak zostalo posúdenie otázky, či žalobcovi v zmysle uzavretej Zmluvy o NFP vznikol nárok na preplatenie všetkých ním uplatnených výdavkov v Žiadosti o ich preplatenie, resp. či tieto výdavky bolo možné v zmysle čl.14 VZP považovať za výdavky oprávnené.

32. Súdny nižších inštancií však svoje rozhodnutia (zamietnutie žaloby) odôvodnili iba s odkazom na čl. 16 bod 4. 15 VZP, teda tým, že žalobe žalobcu na plnenie (zaplatenie žalovanej sumy) nebolo možné vyhovieť, nakoľko nárok prijímateľa na úhradu výdavkov bol podmienený oprávnením poskytovateľa preskúmať a rozhodnúť, v akom rozsahu platbu schváli. Inými slovami povedané, žaloba žalobcu nebola podľa súdov dôvodná, nakoľko žalovaný v uplatnenej istine výdavky žalobcu neschválil. V ďalšom sa už súdy nezaoberali, či bol postup žalovaného v tomto smere správny, resp. či skutočne uplatnený nárok spĺňal kritériá neoprávneného výdavku podľa kritérií definovaných v čl. 14 VZP. Súdny sa tak v konaní vôbec nezaoberali meritom veci (t. j. neskúmali oprávnenosť uplatnených výdavkov z hľadiska kritérií vymedzených v čl. 14 VZP), ale iba „formalisticky“ zamietli žalobu s odôvodnením, že žalobcovi vznikol nárok na preplatenie uplatnených výdavkov len v takom rozsahu, v akom boli tieto schválené žalovaným. Nakoľko žalovaný tieto výdavky schválil len vo výške 12 165,20 eur, vo zvyšnom rozsahu žalobcovi už nárok na ich zaplatenie (bez skúmania ich oprávnenosti/neoprávnenosti) nevznikol.

33. Podľa názoru dovolacieho súdu, takýto výklad Zmluvy o NFP nebol správny, nakoľko bol žalobca týmto zbavený možnosti domáhať sa svojich práv, vyplývajúcich mu z uzavretej Zmluvy. Dovolací súd v tomto smere nespochybňuje právo žalovaného rozhodnúť o oprávnenosti uplatnených výdavkov, ani jeho právo preplatiť iba tie výdavky, ktoré spĺňajú kritériá ich oprávnenosti, avšak na druhej strane (keďže sa jedná o zmluvný vzťah) i žalobca musí mať zachované právo oboznámiť sa, ktoré z výdavkov boli žalovaným vyhodnotené

ako neoprávnené a z akého dôvodu a takisto mať zachované právo brániť sa proti svojvoľnému vyhodnoteniu neoprávnenosti výdavkov žalovaným i tým, že v prípadnom súdnom konaní bude môcť preukázať ich oprávnenosť. Interpretácii zmluvného dojednania, že „nárok vzniká len v rozsahu, v akom poskytovateľ rozhodne o oprávnenosti výdavkov“ potom nemôže zodpovedať taký výklad, že súdy už nie sú oprávnené preskúmať rozhodnutie (postup) žalovaného pri posudzovaní oprávnenosti/neoprávnenosti výdavkov, resp. že prijímateľ príspevku sa nemôže ohľadne nepriznanej časti výdavkov nijako brániť a toto rozhodnutie musí bez ďalšieho v plnom rozsahu akceptovať (t. j. že mu týmto automaticky zanikol nárok

na preplatenie nepriznaných výdavkov, hoci by sa v súdnom konaní tieto preukázali ako oprávnené), nakoľko by išlo o príliš formalistický výklad tohto zmluvného ustanovenia, umožňujúci žalovanému akýmkoľvek pre neho výhodným spôsobom (a bez akejkoľvek kontroly) rozhodnúť o neoprávnenosti vynaložených výdavkov Projektu, hoci by tieto oprávnenými skutočne mohli byť. Je potrebné si uvedomiť, že žalobca nemá inú zákonnú možnosť, ako sa domôcť svojich nárokov (než v súdnom konaní), ak mu žalovaný odmieta tieto výdavky zaplatiť. V opačnom prípade by žalovaný mohol (bez možnosti preskúmania

jeho postupu) rozhodnúť i tak, že žalobcovi v súvislosti so schváleným projektom nepreplatí ani 1 euro a žalobca by musel bez ďalšieho (a bez možnosti domôcť sa ochrany svojich práv) tento stav akceptovať. Ak by potom súdy odopierali prijímateľovi príspevku v tomto smere poskytovať ochranu (tým, že by sa odmietali zaoberať meritom veci a bez ďalšieho by odobrili takýto postup žalovaného), porušili by právo tohto subjektu na spravodlivý súdny proces, ktoré je imanentnou súčasťou každého materiálneho

právneho štátu. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že VZP síce používa termín „poskytovateľ rozhodne o oprávnenosti výdavkov“, avšak tak koná bez vydania rozhodnutia, ktoré by mohlo byť preskúmané v inom konaní. Výklad zaujatý súdmi nižších inštancií (t. j. nemožnosť preskúmať správnosť postupu žalovaného pri rozhodovaní o oprávnenosti výdavkov) by potom žalovanému umožňoval svojvoľne určiť, ktoré z výdavkov bude považovať za oprávnené a ktoré nie (žalobca by potom musel takýto stav vždy, a bez ďalšieho, iba akceptovať).

34. Žalovaný pritom sám vo svojom vyjadrení k dovolaniu poukazoval na to, že na základe žiadosti o platbu bol povinný vykonať administratívnu kontrolu, ktorá zahŕňala tak kontrolu formálnej (kompletnosť, správnosť a úplnosť relevantnej dokumentácie) ako i vecnej (oprávnenosť, správnosť, reálnosť, aktuálnosť a neprekrývanie sa nárokováných výdavkov) správnosti podanej žiadosti o platbu. Zároveň tvrdil, že dôkazné bremeno existencie tvrdenej skutočnosti (v tomto prípade oprávnenosti výdavkov projektu) vždy musí preukázať tá sporová strana, ktorá danú skutočnosť tvrdí, nie sporová strana, ktorá danú skutočnosť popiera. Mal potom za to, že žalobca v konaní nepreukázal, že žalovaný nesprávne rozhodol o oprávnenosti výdavkov a ani nepreukázal vynaloženie finančných prostriedkov v zmysle Zmluvy o NFP, ktoré si žalobou uplatnil.

35. Dovolací súd v tomto smere poukazuje na to, že i žalovaný si je teda vedomý toho, že súdy boli oprávnené preskúmať správnosť jeho postupu pri rozhodovaní o oprávnenosti/neoprávnenosti výdavkov s tým, že dôkazné bremeno v prípadnom súdnom konaní v tomto smere zaťažovalo žalobcu. Dovolací súd preto s týmto tvrdením súhlasí a rovnako je názoru, že dôkazné bremeno ohľadne oprávnenosti vynaložených výdavkov

je povinný znášať žalobca (t. j. je povinný preukázať, že ním vynaložené výdavky spĺňali všetky kritériá čl. 14 VZP), avšak súdy boli povinné mu splnenie si tejto dôkaznej povinnosti

aj umožniť. Odmietnutím sa zaoberať vecou samou, však súdy žalobcovi toto právo odopreli. Ani prípadná vedomosť žalobcu o výsledkoch administratívnej kontroly žiadosti o preplatenie výdavkov nič nemení na skutočnosti, že súdy tým, že sa odmietli zaoberať vecou samou, porušili právo žalobcu na spravodlivý súdny proces, vrátane jeho práva preukázať v konaní ním tvrdené skutočnosti o oprávnenosti vynaložených výdavkov. Súdy nedali žalobcovi možnosť vyvrátiť závery tejto administratívnej kontroly a preukázať oprávnenosť ním vynaložených výdavkov, keďže, ako sami uviedli vo svojich rozhodnutiach, tieto otázky považovali

za irelevantné, bez potreby ich ďalšieho skúmania. Pri svojich rozhodnutiach vychádzali

iba z toho, že žalobca si v súdnom konaní nemôže uplatňovať zaplatenie výdavkov nad rozsah ich schválenia žalovaným, resp. vychádzali z toho, že žalobca sa musí bezpodmienečne

(bez možnosti preskúmania postupu žalovaného súdom) podrobiť vôli (rozhodnutiu) žalovaného, ktoré z výdavkov mu preplatí a ktoré nie. Takýto postup súdov nižších inštancií treba potom považovať za arbitrárny, odporujúci princípu materiálneho právneho štátu, ktorým je Slovenská republika.

36. Tým, že odvolací súd (ani súd prvej inštancie) neskúmal vec z právne významných hľadísk (nepreskúmal postup žalovaného pri rozhodovaní o oprávnenosti výdavkov žalobcu v súvislosti so schváleným projektom), porušil základné právo žalobcu na spravodlivý súdny proces vyplývajúce z čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, čím zaťažil svoje konanie vadou podľa § 420 písm. f/ CSP. Z uvedeného dôvodu možno i jeho záver o neopodstatnenosti žaloby označiť za predčasný, a teda nesprávny. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa

§ 420 písm. f/ CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušiť, dovolací súd sa v ďalšom už nezaoberal dovolateľom namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

37. Vzhľadom na vyššie uvedené, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil (§ 449 ods. 2 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP). V ďalšom budú súdy povinné posúdiť opodstatnenosť uplatneného nároku z dôvodov uplatnených v žalobe, t. j. zaoberať sa meritom veci z pohľadu oprávnenosti/neoprávnenosti výdavkov žalobcu, ktoré mu žalovaný odmietol preplatiť.

38. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

39. zakony.judikaty.info

40. 523/2004 - Zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov

39. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.